

kn.remissvar@regeringskansliet.se

Regeringsuppdrag avseende metoder för utdelning av jodtabletter till allmänheten

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanlands län ser positivt på att nuvarande system för extrautdelning av jodtabletter i planeringszonerna byts ut. Länsstyrelsen är dock kritisk till Strålskyddsmyndigheten föreslagna modell i dess nuvarande form och bedömer att ett nytt förslag till distributionsmodell bör tas fram. Förslagsvis baserat på den modell som används i Finland.

Kontroll av beställning och täckningsgrad

Länsstyrelsen bedömer att underlaget inte tillräckligt tydliggör hur beställningssystemet ska kontrolleras, hur personer som inte kan använda digitala tjänster ska hanteras eller hur upprepade och orimligt stora beställningar ska förhindras. Länsstyrelsen har tidigare påtalat risken för att personer utanför de huvudsakliga målgrupperna beställer tabletter och att prioriterade grupper samtidigt riskerar att stå utan.

Länsstyrelsen är även kritiska till vilken faktisk täckningsgrad modellen kan förväntas ge. SSM:s beräkningar utgår från ett mycket grovt antagande om att omkring 30 procent av hushållen och fritidshusägarna kommer att beställa jodtabletter. Samtidigt visar SSM:s internationella jämförelse att direktutskick i de fall där uppgifter finns har uppnått betydligt högre täckning, medan täckningen beskrivs som låg i system som kräver ett aktivt initiativ från allmänheten.

"Vissa verksamheter" och robusthet

Det är vidare oklart hur uppgifter, ansvar och kostnader ska fördelas mellan kärnkraftslänen, övriga berörda länsstyrelser, kommuner och "vissa verksamheter" samt hur merkostnader ska finansieras. För skolor och förskolor behöver det framgå hur utdelning till minderåriga ska hanteras då tillstånd från vårdnadshavare behövs och för samhällsviktig verksamhet och vad som i handlingarna kallas "vissa verksamheter" behöver det också framgå vilka som ska omfattas.

Länsstyrelsen bedömer vidare att modellens robusthet under höjd beredskap och krig behöver analyseras ytterligare. SSM bedömer att direktutskick är den metod som bäst säkerställer tillgången i beredskapszonerna även under höjd beredskap, medan den föreslagna modellen för planeringszonerna bygger på aktiv beställning. SSM konstaterar själva att personer kommer att sakna jodtabletter men föreslår inga alternativa tillvägagångssätt för att täcka denna brist.

Slutsats

Med dessa synpunkter blir det länsstyrelsens slutsats att en annan distributionsmodell bör utredas. Alternativ som bör analyseras är att utvidga direktutskick till hela eller delar av planeringszonerna, att använda barn- och mödrahälsovården för riktad distribution till prioriterade grupper samt att distribuera jodtabletter direkt till skolor och förskolor. SSM:s redovisning visar att Finland använder riktad kostnadsfri utdelning genom barnhälsovården till gravida och familjer med barn under tre år. Den finländska apoteksbranschen har dessutom identifierat en liknande risk som länsstyrelsen tidigare påtalat, nämligen att tabletter annars i högre grad kan komma att efterfrågas av andra grupper än dem som främst behöver skyddet.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har landshövding Acko Ankarberg Johansson varit beslutande och beredskapshandläggare Nicklas Myrin varit föredragande. I den slutliga beredningen har även länsråd Stefan Renlund, avdelningschef människa och samhälle Maria Ek, tillförordnat chef på enheten för samhällsskydd och beredskap Julia Grimberg och praktikant Klara Wistling Hall medverkat. Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.